

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ АГРОПРОМИСЛОВИХ ФОРМУВАНЬ

Пилипенко К.А., к.е.н., доцент

Полтавська державна аграрна академія

У статті розглядаються проблема інноваційно-інвестиційної діяльності агропромислових формувань, що можливо вирішити за допомогою науково обґрунтованої інвестиційної політики при техніко-технологічному прогресі та переході на інноваційну модель сільськогосподарського виробництва.

Innovation and investment activities of agricultural units. The problems of innovation and investment activities of agro-industrial units that can be addressed through science-based investment policy to the technical, technological progress and the transition to innovation model of agricultural production.

Постановка проблеми. Україна як і інші країни, що стали на шлях розбудови соціально-орієнтованої ринкової економіки, в останні роки все більше усвідомлюють необхідність переходу на інноваційну модель розвитку як передумови входження в когорту високорозвинутих країн світу, досягнення високого рівня життя свого народу. В науковому плані інновація за своїм змістом є важливою складовою науково-технічного прогресу, що постійно змінюється як у часі, так і просторі. Країни, які зуміли швидше, порівняно з іншими та з урахуванням власних умов і потреб, визначитися щодо доцільності впровадження інновацій, досягли високої кінцевої мети.

Ефективна політика держави на регіональному та місцевих рівнях, яка направлена на допомогу підприємствам у правильному визначенні та використанні можливих джерел фінансування, відіграє велику роль в процесі залучення інвестицій в регіони України. Не зважаючи на те, що сьогодні можна спостерігати початок економічної стабілізації і навіть підйому, значна кількість аграрних підприємств (власники та насамперед керівники) продовжують сподіватися на отримання коштів з джерел, які об'єктивно не можуть бути джерелами для них із-за певного рівня розвитку підприємств чи сфери їх діяльності [1].

Умовою підвищення ефективності економіки є її структурна перебудова, для здійснення якої необхідні значні інвестиції. Тому стимулювання інвестиційної активності має велике значення, оскільки інвестиції є найважливішим фактором економічного зростання та інтенсифікації виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вважаємо, що ринкові відносини, що поглиблюються в Україні, повинні ґрунтуватися на інноваційних засадах. Це стосується як мікро-, так і макроекономічних систем. Необхідність переходу на інноваційно-інвестиційний шлях розвитку національної економічної системи значно актуалізує наукові дослідження з цієї багатовекторної проблематики. Теоретичним і прикладним аспектам інноваційно-інвестиційного розвитку присвячено багато наукових праць вітчизняних учених: Л.Л. Антонюк, В. Герасимчука, В. Геєця, Н. Гончаровой М. Данька, С Іляшенко, Н. Краснокутської, О. Лапка,

І. Лукінова, Н. Пархоменко, А.М. Поручник, П.Т. Саблук, В.С. Савчук, В. Семиноженка та ін.

Постановка завдання. Найважливішою проблемою сучасної економіки України є підвищення ефективності агропромислового виробництва, гарантування продовольчої безпеки держави та досягнення раціональних норм споживання продуктів харчування на душу населення. Для цього необхідно створити економічні та правові відносини в усіх галузях продовольчого комплексу. Зниження темпів виробництва у продовольчій сфері спричинилося не лише технічною відсталістю виробництва, а й недосконалістю виробничих відносин, засиллям адміністративно-командних методів. Монополія держави на засоби виробництва і продукцію, централізоване планування в поєднанні зі зрівняльним розподілом результатів праці позбавляли підприємства ініціативи в пошуках ефективних шляхів розвитку виробництва та поліпшення якості продукції. Реформування агропродовольчої сфери передбачає поєднання ринкових форм господарювання з активною підтримкою держави, спрямованою на підвищення керованості соціально-економічними процесами.

Пріоритетним завданням є створення в Україні потужної переробної індустрії як структуроформуючої ланки аграрної економіки та забезпечення випуску конкурентоспроможних продовольчих товарів за рахунок нарощування виробництва зерна, цукру, олії, плодоовочевої і м'ясо-молочної продукції, чим можна значно збільшити експортний потенціал АПК.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідною умовою управління будь-якої галуззю та регіональною ланкою економіки є цілеспрямована інноваційно-інвестиційна діяльність. Розвиток інтегрованих господарств на сучасному етапі можливий лише за умови інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. Водночас, селянські фермерські господарства не повністю використовують свої можливості поповнення інвестиційних ресурсів. Значною мірою це пояснюється недостатньою обізнаністю сільгоспвиробників із механізмами формування джерел фінансування інвестицій.

Прийняття інвестиційного рішення необхідно здійснювати у декілька етапів. На першому етапі керівник інтегрованого агропромислового формування (далі керівник) повинен визначитись з питанням – чи достатньо наявних ресурсів (наприклад тракторів) для виконання робіт у господарстві? Відповідь на це питання можна отримати лише розрахувавши власну потребу у тракторах і зіставити цю потребу з наявною їх кількістю.

На другому етапі, якщо наявної кількості техніки недостатньо для виконання господарських робіт, а можливості інтенсифікації виробництва вичерпані, то після розрахунку необхідної потужності визначаються варіанти придбання трактора.

Виходячи з ефективності залучення капіталу, керівник господарства, у першу чергу, повинен розглядати варіант купівлі трактора за рахунок власних коштів. Якщо їх недостатньо, то розглядається можливість придбання

трактора за рахунок кредиту. У цьому випадку фермеру необхідно розглянути всі варіанти залучення кредитних ресурсів.

Підвищити продуктивність праці і досягти збільшення доходів інтегрованих агроструктур можна шляхом створення нової і кращої продукції та нових методів виробництва меншої вартості, що підвищують продуктивність.

Нововведення (інновації) – це розвиток винаходу від оригінальної ідеї до практичного застосування. Нововведення більше ніж винахідництво залежить від фірми: чи захоче вона його застосовувати.

Нововведення (інновації) для фірми – це нововведення в засобах та предметах праці, самій праці, інформації, в ресурсах, а далі – в самій продукції, її якості, менеджменті організації виробництва, умовах праці, маркетингу.

Інвестиції – здійснення економічних проектів нововведень з метою отримання доходів в майбутньому. З інвестиціями пов'язане поняття амортизації. Це означає, що капітал, залучений в інновації, відноситься на рахунок прибутків і витрат протягом декількох років. Наприклад, інвестиційна сума може бути розподілена на десятирічний період [2].

Інвестиції в “ноу-хау” можуть мати і негативні наслідки. Наприклад, виникнення великих консультативних інжинірингових фірм під час структурної перебудови, розвитку інфраструктури може призвести до серйозних економічних труднощів. Мета фірми, політика інновацій та інвестиційна політика пов'язані між собою. Якщо метою фірми є досягнення цільового прибутку, інвестиційна політика фірми будується в напрямі досягнення певного мінімального прибутку на інвестиційний капітал. У цих умовах мета фірми переорієнтовується на користь забезпечення окупності при мінімальних вимогах до обсягу продажу і нормі прибутку від капіталовкладень.

Інноваційна та інвестиційна політика фірми повинна будуватися відповідно до цілей фірми, які можуть стосуватися різних сфер прикладання капіталу: досягнення швидких результатів, найближчих до максимальних (розробки нових видів продукції, технологій, виробництв, менеджменту); стійке зростання фірми; підвищення рівня кваліфікації персоналу; закріплення позицій на ринку; прагнення фірми запобігти банкрутству.

Вважаємо, що виходячи з першочергових завдань економічної політики, пріоритетними будуть ті напрями інвестування, які спроможні за порівняно короткий термін забезпечити відчутні зрушення в економіці. Такими напрямками є галузі та виробництва: з коротким терміном окупності затрат (АПК, легка, харчова промисловість); суттєвим мультиплікативним ефектом, тобто їх розвиток дає значний поштовх для економічного зростання супутніх виробництв (зокрема, виробництво складної техніки, машин і устаткування); значним експортним потенціалом і конкурентоспроможністю.

На рівні первинної ланки суспільного виробництва генератором інноваційного розвитку та основною складовою, що його забезпечує, є персонал підприємства (інтегрованої агроструктури) та відповідний людський капітал. Тому якість інноваційного розвитку здебільшого залежить від якості людського капіталу.

У вітчизняній економічній науці у цей час приділяється значна увага проблемам активізації інноваційної діяльності підприємств. Не може бути сумнівів у тому, що у сучасному швидкозмінному світі тільки завдяки інноваційній активності можна забезпечити прибутковість підприємства та його стабільне функціонування тривалий час. Критичний аналіз різних наукових поглядів, а також законодавчих та нормативних актів щодо понятійно-категоріального апарату інноваційної діяльності дозволив зробити такі визначення [3].

Під інноваційним розвитком у широкому сенсі слід розуміти закономірні зміни: в діяльності підприємства, пов'язані зі створенням удосконалених конкурентоздатних технологій, впроваджених у виробництво; у продукції або послугах, що одержали попит на ринку, а також закономірні зміни в організаційно-технічних рішеннях виробничого, адміністративного, комерційного чи іншого характеру, що знайшли застосування в практичній діяльності і які суттєво покращують структуру та якість виробництва й (або) соціальної сфери. У вузькому сенсі інноваційним розвитком є перехід одного інноваційного процесу в інший, досконаліший. При цьому є зв'язок між інноваційним процесом та інноваційним розвитком в інтегрованих агропромислових формуваннях рис. 1.

При проведенні досліджень інноваційного розвитку потрібно не тільки з'ясувати його джерела, обґрунтовувати рішення щодо впровадження відповідних заходів та забезпечення цього процесу на підприємствах, а також оцінювати його якість. Оцінка якості інноваційного розвитку дозволяє визначати справжній стан підприємства у контексті інноваційної діяльності.

Узагальнюючі та підсумкові показники, розроблені на засадах сучасної інноваційної теорії, не завжди адекватно відображають справжній стан окремого суб'єкта підприємницької діяльності. Для підтвердження цього можна навести результати аналізу статистичної звітності інноваційної діяльності промислових підприємств, яка застосовується Державним комітетом статистики України. У звітні статистичні документи підприємницькі структури можуть занести інформаційні дані щодо придбання нових технологій, машин, устаткування, а також ліцензій, патентів тощо. Проте у контексті дослідження якості інноваційного розвитку можна запитати (з урахуванням вищезазначених підходів до інноваційного розвитку та інноваційного процесу): наскільки ефективно вказані елементи інноваційної діяльності були впроваджені та у підсумку вплинули на інноваційний розвиток підприємства? Відповідь на це запитання повинна враховувати те, що інновація є такою, коли вона застосована у діяльності підприємства чи затребувана окремим ринком.

Тому якість інноваційного розвитку необхідно визначати по всіх сферах інноваційної діяльності. Згідно з останніми дослідженнями, окремий інноваційний процес можна розглядати як процес фінансування розробок та впровадження нового продукту чи послуги, як паралельно-послідовний процес здійснення науково-дослідних, науково-технічних, виробничих, маркетин-

гових робіт та заходів із реалізації інновації на ринку. При цьому підкреслимо, що на кожній фазі інноваційного процесу може створюватися інновація.

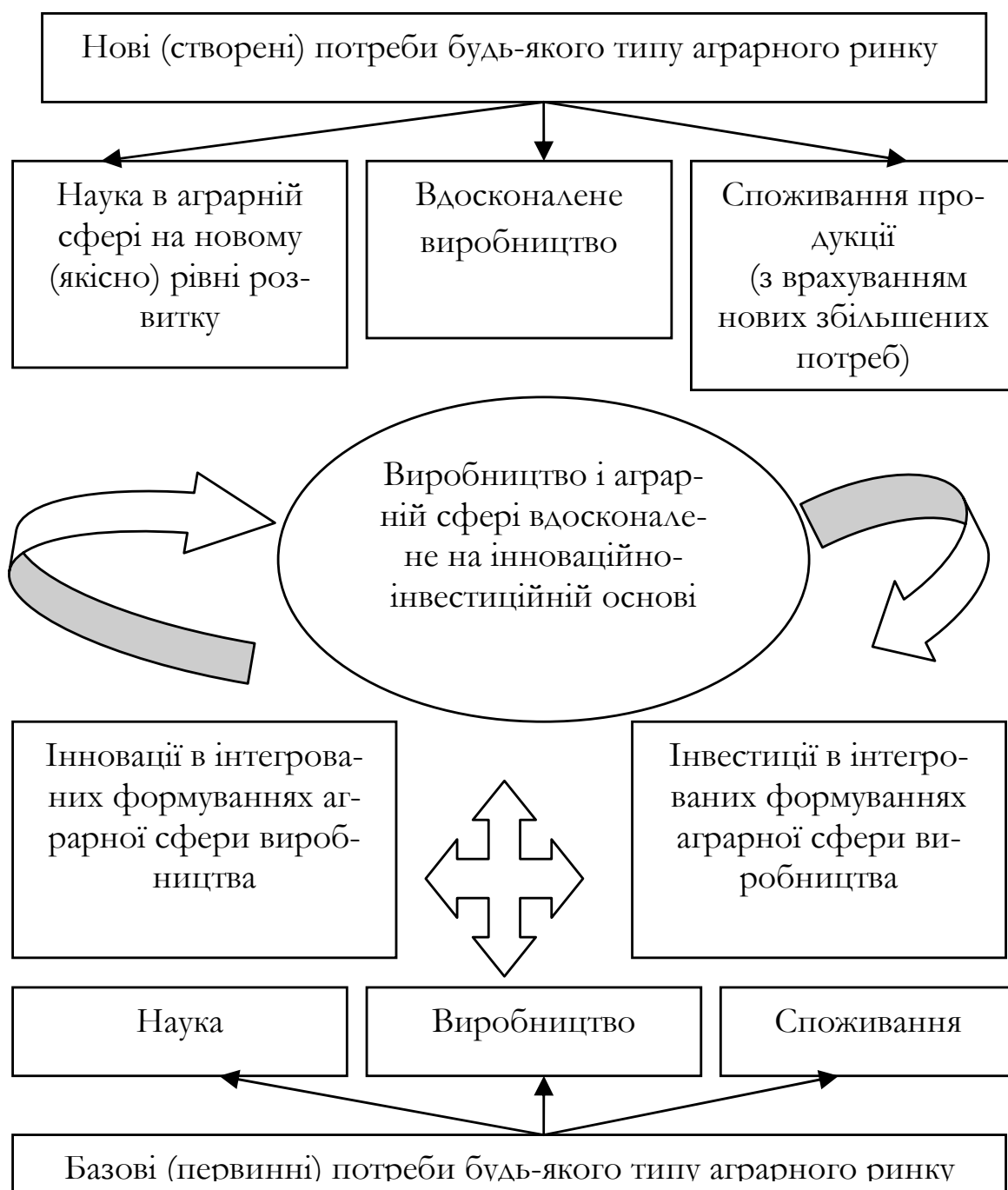

Рис. 1. Зв'язок інноваційно-інвестиційного розвитку з інноваційним процесом в інтегрованих підприємствах АПК України

Висновки. Розглянувши особливості інноваційно-інвестиційної діяльності агропромислових формувань, слід зазначити, що для підвищення рівня його економічної активності окрім ефективного використання всіх вітчизняних джерел слід приділяти постійну увагу залученню іноземних інвестицій, перш за все у галузі матеріального виробництва. Головним, на наш погляд, нині є три питання щодо вирішення інвестиційних проблем в агропромислових формуваннях: розробка та впровадження в практику програм інвестицій на близьку, середньострокову та довгострокову перспективу; об-

ґрунтування структурних капітальних вкладень в сферу виробництва, враховуючи прогнозовані темпи розвитку підприємств різних форм власності; обґрунтування рівнів власних, кредитних, інноваційних джерел фінансування капітальних вкладень – нових, для реконструкцій тощо. Перспективними напрямками подальших розробок у цій галузі є впровадження системного оновлення і розвитку матеріально-ресурсних засобів, спожитих у суспільному виробництві аграрної сфери; запровадження ринкових механізмів залучення інвестицій у вигляді банківських кредитів, надання пільгових кредитів, а також реалізація заходів із зниження ризиків кредитування шляхом надання відповідних гарантій. Тільки на основі науково обґрунтованої інвестиційної політики можливе здійснення техніко-технологічного прогресу, перехід на інноваційну модель сільськогосподарського виробництва.

Література.

1. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : [Монографія] / Л.Л. Антонюк, А.М. Поручник, В.С. Савчук. – К. : КНЕУ, 2003. – 394 с
 2. Саблук П.Т. Стратегічний напрям аграрних реформ – перехід на інноваційну модель розвитку / П.Т. Саблук // Вісник Академії економічних наук України. – 2003. – № 2 (4). – С. 11-16.
- Пархоменко Н. Оцінка конкурентоспроможності інтегрованих агропромислових формувань / Н. Пархоменко // Аграрна економіка. – 2006. – № 5. – С. 19-23.

УДК: 338.432:633.854.78(477.53):338.512

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ОБҐРУНТУВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Писаренко С.В., к.с.-г. н., доцент

Миколенко І.Г., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

У даній статті представлені результати досліджень ефективності виробництва соняшнику в сільськогосподарських підприємствах Полтавської області. Розглянуто вплив економічних показників урожайності на рівень рентабельності виробництва культури.

In this article the presented results of researches of efficiency of production of sunflower are in the agricultural enterprises of the Poltava area. It is considered some economic indicators of the productivity on the level of profitability of production of culture.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання розвиток виробництва соняшнику повинен визначатися зрушенням в її інтенсифікації та всебічного підвищення ефективності. Тому результативність виробництва залежить від використання засобів виробництва, живої праці та віддачі сукупних вкладень.

В аграрному секторі економіки Полтавської області в останні роки спостерігається значне зростання виробництва олійних культур і, зокрема, – соняшнику.